

VERSLAG VAN DE MAANDELIJKE BIJEENKOMST

TE MAASTRICHT OP 6 APRIL

De heer Blink maakte bekend dat er de volgende maand geen vergadering zal zijn.

Op 1 juni is wel een bijeenkomst, dan zal de vergadering vooral gewijd zijn aan het bekijken van meegebrachte naturalien.

Voordat de heer E. Pelzer met zijn lezing over grof wild in Nederland begon, maakten enkele leden van de gelegenheid gebruik hun bezorgdheid te uiten over het kappen van bomen in verschillende Maastrichtse wijken. Het kappen van Sleedoorn struiken op de Sint-Pietersberg vond men een ernstiger aangelegenheid aangezien dit een waardeplant is voor de Berkepage, een Nederland zeldzaam voorkomende vlindersoort. Hierover zal met de betreffende instantie contact worden opgenomen.

De heer Pelzer begon met de term "grof wild" te verklaren. Dit woord werd al in de 15e en 16e eeuw gebruikt. In die tijd, dit kan men afleiden uit plakaten, verstond men er Damhert, Ree, Edelhert en Wildzwijn onder. Volgens de huidige jachtwet moet er onder verstaan worden: Edelhert, Damhert, Moeflon, Wildzwijn en Ree.

Van het onderzoek naar het voorkomen van grofwild in het verleden, en trouwens van historisch onderzoek van fauna en flora in het algemeen, is nog niet veel werk gemaakt. Het eerste belangrijke onderzoek is gedaan door Den Brouwer, die in 1949 "De geschiedenis van het Edelhert in Nederland" gepubliceerd heeft.

Een echt verklarend onderzoek is, behalve door de heer Pelzer, nog niet eerder uitgevoerd. Toch is dit volgens hem erg belangrijk, aangezien oorzaken en relaties van voor of achteruitgang van het grofwild in het verleden, ons aanwijzingen kunnen geven over het beheer van grofwild in onze tijd.

De bronnen waaruit hij zijn gegevens heeft gekregen zijn oude literatuur- en rechtbankverslagen. Vooral deze laatste geven vaak exacte gegevens over het voorkomen van de verschillende soorten in een bepaald gebied.

Uit het onderzoek blijkt een gestage achteruitgang van grofwild vanaf 1580. Deze achteruitgang voltrok zich van west naar oost en van noord naar zuid. Zo vindt men op het einde van de 19e eeuw alleen nog op de Veluwe een bestand van enige betekenis. Vervolgens besprak de heer Pelzer de afzonderlijke soorten.

Het Edelhert kwam in de Middeleeuwen in het hele land voor. Rond 1700 was het bijna overal verdwenen. In de 18e eeuw wordt nog een enkel exemplaar gezien in Limburg en in het Rijk van Nijmegen, al doet deze soort het volgens een verslag van een rentmeester daar niet al te best. Daarna komt het Edelhert alleen voor op de Veluwe, alwaar na 1900 de stand verbeterd als gevolg van invoer door grootgrondbezitters.

Het Ree vertoont hetzelfde beeld: In de 19e eeuw alleen nog op de Veluwe. In Limburg blijkt uit verslagen dat het ree in aantal is toegenomen. Door "Hollandse" zoölogen wordt dit feit echter niet genoemd. Oorzaak: van 1860 - 1890 werd de streek ten zuiden van de lijn Weert - Nijmegen volgens "Hollandse" wetenschappers niet tot Nederland gerekend.

De oorzaak van de toename in Limburg moet gezocht worden in het feit dat ook in Limburg de jachtwet veranderde, waardoor er een betere jachtbescherming bereikt werd. Bovendien nam de bebossing hier toe. Verder moet ook als oorzaak gezien worden de toenemende jachtbescherming en bebossing in het aangrenzende Duitsland.

Het Damhert is geen inheemse soort maar werd in 1593 vanuit Engeland in

de omgeving van Den Haag ingevoerd. Enkele exemplaren wisten te ontsnappen, doordat boeren de omheiningen weghaalden. In de 17e eeuw was het Damhert nagenoeg uit Nederland verdwenen. Het langst wist het nog stand te houden op de Veluwe.

Het Wilde zwijn vertoont hetzelfde beeld als het Edelhert en het Ree. Vanaf 1775 - 1800 komen populaties voor in de Achterhoek, op de Veluwe, bij Montfort en bij Vaals. Doordat na verloop van tijd de jacht op het Wild zwijn door de "hoge heren" niet werd beschermd, o.a. als gevolg van het feit dat in de Franse tijd iedereen een jachtakte kon krijgen, bossen verdwenen en in de 19e eeuw dit dier als schadelijk werd, verminderde hun aantal en verdween deze soort bijna geheel. Een enkel exemplaar wordt dan nog gezien op de Veluwe. Zwijnen die dan nog gesignaleerd werden, waren vaak zwervers uit Duitsland. Dankzij invoer (na 1904) door Prins Hendrik van grote aantallen Wilde zwijnen uit Duitsland, en de bescherming ervan door grootgrondbezitters en het nieuwe jachtbeleid (dat op selectie gericht was), steeg hun aantal enorm.

Rond 1940 was het bestaan toegenomen tot ongeveer 1500 stuks.

In Limburg bleef na de Franse tijd, ondanks dat de "Zuidelijke Nederlanden" bleef na de Franse tijd, ondanks dat de "Zuidelijke Nederlanden" bij Nederland hoorden, de Franse wetgeving gehandhaafd. De rechtbankverslagen uit die tijd berichten over een strijd hierover met de Nederlandse ambtenarij. Deze onzekere periode duurde ongeveer 15 jaar en was slecht voor de wildstand. De rechtbankverslagen geven helaas geen indruk over de grootte van de populaties uit die tijd.

Een boeiende voordracht, die heel wat discussie op gang bracht.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

In het vorige Maandblad (78(5): 79) werd de Algemene ledenvergadering van **zondag 11 juni** reeds aangekondigd. Het middagprogramma is nu ook bekend en ziet er als volgt uit.

Na de lunch (rond 13.00 uur) zal de heer Van Westreenen nader ingaan op

de gegevensverzameling door Staatsbosbeheer t.b.v. het beheer van natuurreservaten: de manier waarop gegevens verzameld worden, welke gegevens nodig zijn en wat er met de verkregen informatie gedaan wordt. Het laatst genoemde punt zal tevens aan

de orde komen in de excursie die aansluitend op de mondelinge inleiding in het natuurgebied "Mariapeel" gehouden wordt. Deelnemers wordt aangeraden laarzen mee te nemen.

R. GUBBELS
Waarneming secretaris